

งานแสดงศิลปะ

ชุด

ภาพปริศนาธรรมไทย

โดย

มานิชญ์ เพ็งทอง

๑๖ มกราคม - ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

ณ ห้องนิทรรศการ ชั้น ๒ หอศิลปปทุมธานี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Art Exhibition

Dhamma Puzzle

By

Manoth Pengtong

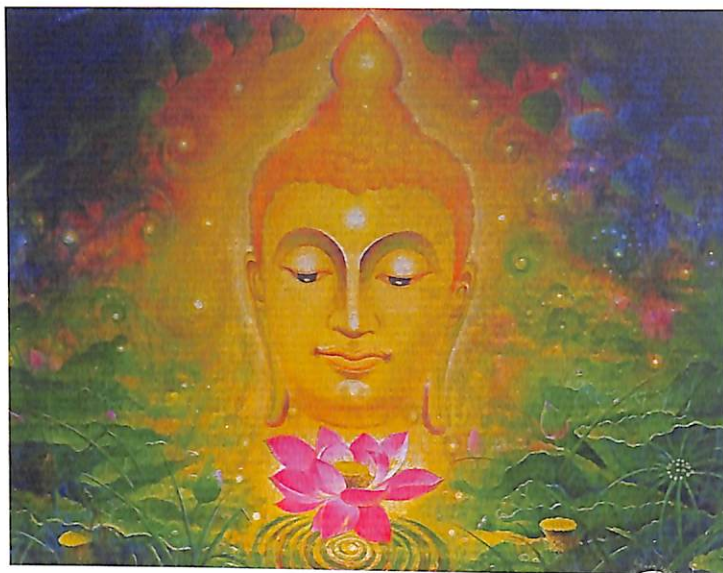
16 Jan - 1 Feb 2010

at

Jamjuree Art

Chulalongkhon

University

ดอกบัวเกิดกลางน้ำไม่เปื้อนน้ำ
พุทธะเกิดกลางกิเลสไม่เปื้อนกิเลส

ขนาด 100x130 ซม.

เทคนิค สีอะครายลิกบนผ้าใบ

คำนำเชิงรายการ

ภาพปริศนาธรรมไทย เป็นผลงานศิลปะที่มีเนื้อหาเชิงอุปมาอุปไมย ซึ่งผมได้นำหลักคิดทางพระพุทธศาสนา มาสื่อสารผ่านสุนทรียะในรูปแบบงานจิตรกรรม นี้อาจเป็นความพยายามหนึ่ง ที่จะสื่อความรู้สึกนึกคิดจากใจไปสู่ใจ โดยมุ่งหวังสืบทอดอุดมการณ์ของพุทธศิลป์ เจกเช่นเดียวกับที่ศิลปินรุ่นบรรพบุรุษได้สืบทอดต่อๆ กันมาจนกระทั่งถึงคนรุ่นเราในปัจจุบัน ซึ่งพันธกิจสำคัญในการสร้างสรรค์งานศิลป์ มีความมุ่งหมายอยู่ที่การใช้งานศิลปะนี้เป็นเครื่องมือในการขัดเกลาจิตใจตนเอง แล้วสื่อผ่านไปยังผู้คนให้เห็นถึงครรลองวิถีอันดีงาม โน้มนำสู่การเรียนรู้และเข้าใจชีวิต แล้วพรากรจิตของตนเองออกมาให้พ้นจากกองทุกข์

ภาพเขียนของผมมีความมุ่งหมายที่ใช้เป็นเสมือนเครื่องมือของการทำความเข้าใจเรื่องราวภายในของจิตมนุษย์ เพื่อการเรียนรู้ทุกข์และทำใจได้ เพื่อว่าช่วงเวลาหนึ่งของการเดินทางมาเยือนโลกใบนี้ ท่านจะสามารถชื่นชมโลกได้อย่างสุขใจ และจากไปด้วยใจอันผ่องแผ้ว

กล่าวโดยสรุป ผมเรียนรู้วิถีนี้จากบรรพบุรุษที่เป็นมโนหรณ์และหนังตะลุง ทวดเล่าว่า

สังคมปะกัษไต้ในยุคบุพกาลซึ่งขาดทั้งวัด ขาดทั้งโรงเรียน จะมีก็แต่ศิลปินสองแขนงนี้ที่เดินทางไปทุกย่านตำบล เพื่อนำเอาคติชีวิตไปมอบให้ผู้คน ซึ่งคติเหล่านั้นมีขุมทรัพย์อยู่ในหลักธรรมคำสอนของศาสนาเป็นสำคัญ ศิลปินจึงต้องเป็นผู้ที่มีความเพียรพยายามศึกษาหาความรู้ ติความ สืบเสาะลงไป เพื่อทำความเข้าใจให้กระจ่าง แล้วอาศัยทักษะที่เจนจัดมาสร้างกุศโลบายให้แบบค้าย ย่อยเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย เพื่อสื่อผ่านไปยังผู้คนด้วยวิธีบอกเล่าให้เข้าใจที่สุด

นายหนังตะลุงนับเป็นเอตทัคคะในการเล่าเรื่อง เพียงอุปกรณ์รูปหนังที่ทอดทับเงาไปบนผ้าขาวยาวไม่กี่คอก ก็สามารถตรึงผู้คนนับร้อยให้นั่งดูไปจนตรูแสง ทั้งรัก โลภ โกรธ หลง สำแดงตนอยู่บนจอผ้าขาวนั้น แล้วนายหนังผู้เจนจัดก็เอ่ยมธุรสวาจา ชี้ทางไปสู่ครรลองของความดีงามลงสู่ใจของผู้ชม ห่วงเวลาข้ามคืนหน้าจอผ้าขาวซึ่งจึงไม่สูญญเปล่า

ช่างน่ามหัศจรรย์ที่ว่า ทุกคนต่างก็รู้ดีว่าเงานั้นเป็นเพียงมายา แต่วามนตรัสลับอันใดเล่าที่สามารถตรึงผู้คนได้ถึงปานนั้น

ยังมีมโนหรณ์ด้วยแล้ว ยังยากกว่าหลายเท่าทวี ด้วยว่า 6-7 ชั่วโมงนั้น ผู้ร่าต้องเคลื่อนไหวไปกับนาฏลักษณ์แห่งโยคะอันหนักหน่วง แต่วามนหรณ์นั้นอยู่เหนือห้วงของกาลเวลา

มโน แปลว่า ใจ หร (หะระ) แปลว่า นำมา หมายถึงการมาถึงซึ่งใจ คือ แก้วมโนหรณ์จินดานั่นเอง การร่ามโนหรณ์จึงมีเป้าหมายอยู่ที่พระนิพพาน (นิพพานอยู่เหนือกาล มโนหรณ์จึงอยู่เหนือห้วงของกาลเวลา)

“นอกอ นากา เล้าหละขานเอ ขานให้โนเน โนเน ขานมาขาต้อง ทำนองเหมือนวัวชกโก”

นี่คือคาถาบทแรกที่ผู้เป็นมโนหรณ์จะกล่าวก่อนทำการร่ายรำ

นอกอ เป็นคำย่อภาษาโบราณ หมายถึงธาตุน้ำของแม่ ส่วน นากา หมายถึงธาตุดินของพ่อ คนเราจะเกิดเป็นตัวตนขึ้นมา ก็เริ่มจากธาตุทั้งสองนี้ผสมกันในวินาทีแรกที่ทารกจุติลงในครรภ์ ส่วนธาตุไฟและธาตุลมเป็นธาตุผสมตามธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจนกระทั่งเมื่อคนเราถึงแก่ความตาย ธาตุที่มามีเหลือคือธาตุลมจะหมดก่อน ทั้งร่างอันๆ เอาไว้สักพัก ธาตุไฟก็ค่อยๆ หมดไป เหลือเพียงนอกอกกับนากา แล้วไม่นานก็สลายสู่ดินสู่น้ำ หาได้มีตัวตนที่เที่ยงแท้แน่นอนให้เกาะกุมยึดมั่นได้ไม่

เพียงพยางค์แรกของมโนหรณ์ ก็บ่งชัดถึงการทำความเข้าใจชีวิตด้วยธรรมะชั้นลึกซึ้ง ขณะเป็นการขอไหว้ผู้ให้กำเนิด และมารดาธรรมชาติไปในตัว

ขานเอ คือเอกะ หมายถึงการรวมเป็นหนึ่ง

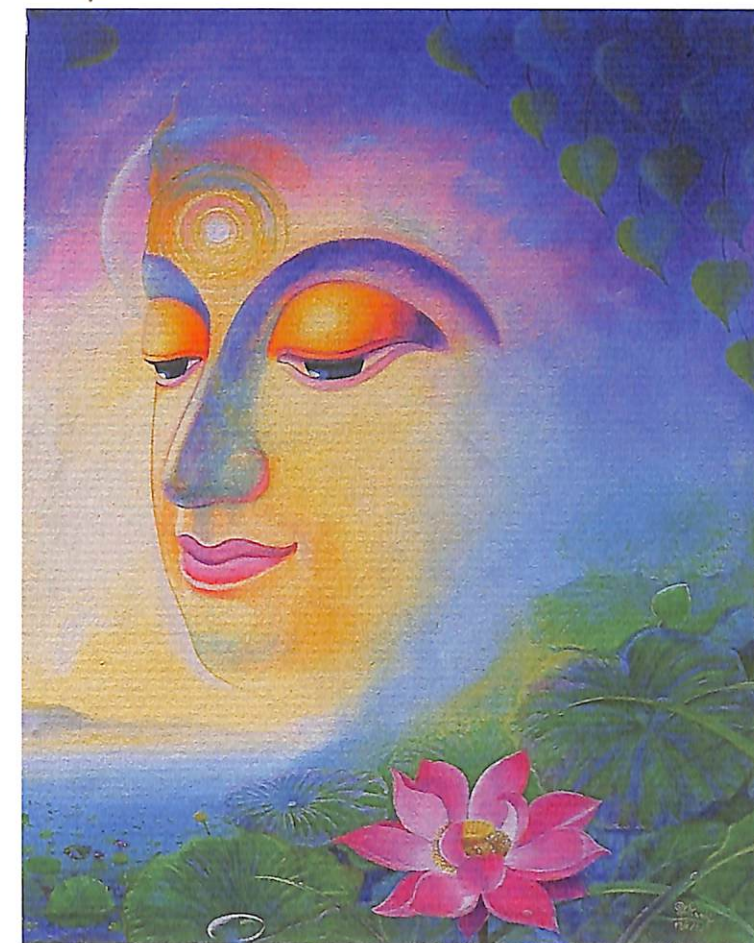
โนเน เป็นคำย่อของมโน หมายถึงใจตน

โนโน หมายถึงจิตใจของคนอื่น

ขานมาขาต้อง คือ เมื่อทำให้บริสุทธิ์เป็นสมาธิที่โนเนแล้ว จึงเรียกขานขับกล่อมโนเนในใจของคนอื่นต่อไป โดยผ่านนิ้วเรียวและอิริยาบถของการร่ามโนหรณ์ สายตาผู้ร่าและผู้ดูจึงถูกกำหนดอยู่ที่ปลายนิ้วเรียวตลอดเวลา สายตานับร้อยๆ คู่ จึงรวมศูนย์สู่สมาธิ นี่เองที่เรียกว่า ขานเอ เรียกใจทั้งหลายให้มารวมเป็นหนึ่ง คือ การมาถึงซึ่งใจ (มโนหรณ์)

เมื่อเรียกใจของคนอื่นได้แล้ว ผู้ร่าก็นำพาไป เหมือนวัวชกโก ซึ่งเป้าหมายก็เพื่อพระนิพพาน คือการดับไม่เหลือของทุกข์

ช่วงชีวิตที่ผ่านมา บนเส้นทางศิลปะ ผมยังคงทำหน้าที่เป็นวัวชกโก เช่นเดียวกับที่บรรพบุรุษได้กระทำสืบทอดกันมาในห้วงลึก ผมนึกถึงทวด คิดถึงพ่อ คิดถึงครูบาอาจารย์ที่ท่านได้ช่วยกันทำหน้าที่นี้กันมา แม้ว่าชีพจะล่วงลับไปนับนาน แต่ขณะยังมีชีวิต ทุกท่านสัมผัสได้ถึง “อนัตตา” อย่างลึกซึ้ง การช่วยให้เพื่อนมนุษย์ได้เข้าถึง รู้แจ้งเห็นจริงเรื่องอนัตตา และดับทุกข์ได้นั้นเองคือสุดยอดของศิลปิน จึงนับเป็นบุญคุณอันยิ่งใหญ่ที่ท่านได้ถ่ายทอดข่าวสารนี้มาถึงคนรุ่นผมในห้วงยามปัจจุบัน และผมจะสานต่อภารกิจนี้ต่อไป ด้วยดวงใจที่น้อมลงแล้วด้วยความคารวะอย่างรู้สึกสำนึกในพระคุณ

สัพพัญญู

ขนาด 80x100 ซม. เทคนิค สีอะครายลิกบนผ้าใบ

รับแสงธรรม

ขนาด 45x60 ซม. เทคนิค สีอะครายลิกบนผ้าใบ

มาโนชญ์ เเพ้งทอง

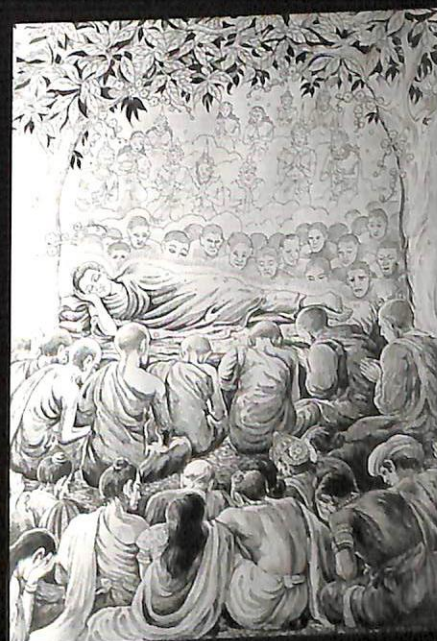
กรุงเทพฯ ฤดูแล้ง 2552

ภาพร่างตอนประสูติ
32 X 45 ซม.
หมึกดำบนกระดาษ

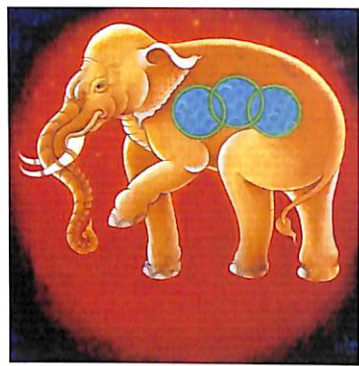
ภาพร่างตอนตรัสรู้
30 X 30 ซม.
หมึกดำบนกระดาษ

ภาพร่างตอนปรินิพพาน
32 X 45 ซม.
หมึกดำบนกระดาษ

1

2

3

4

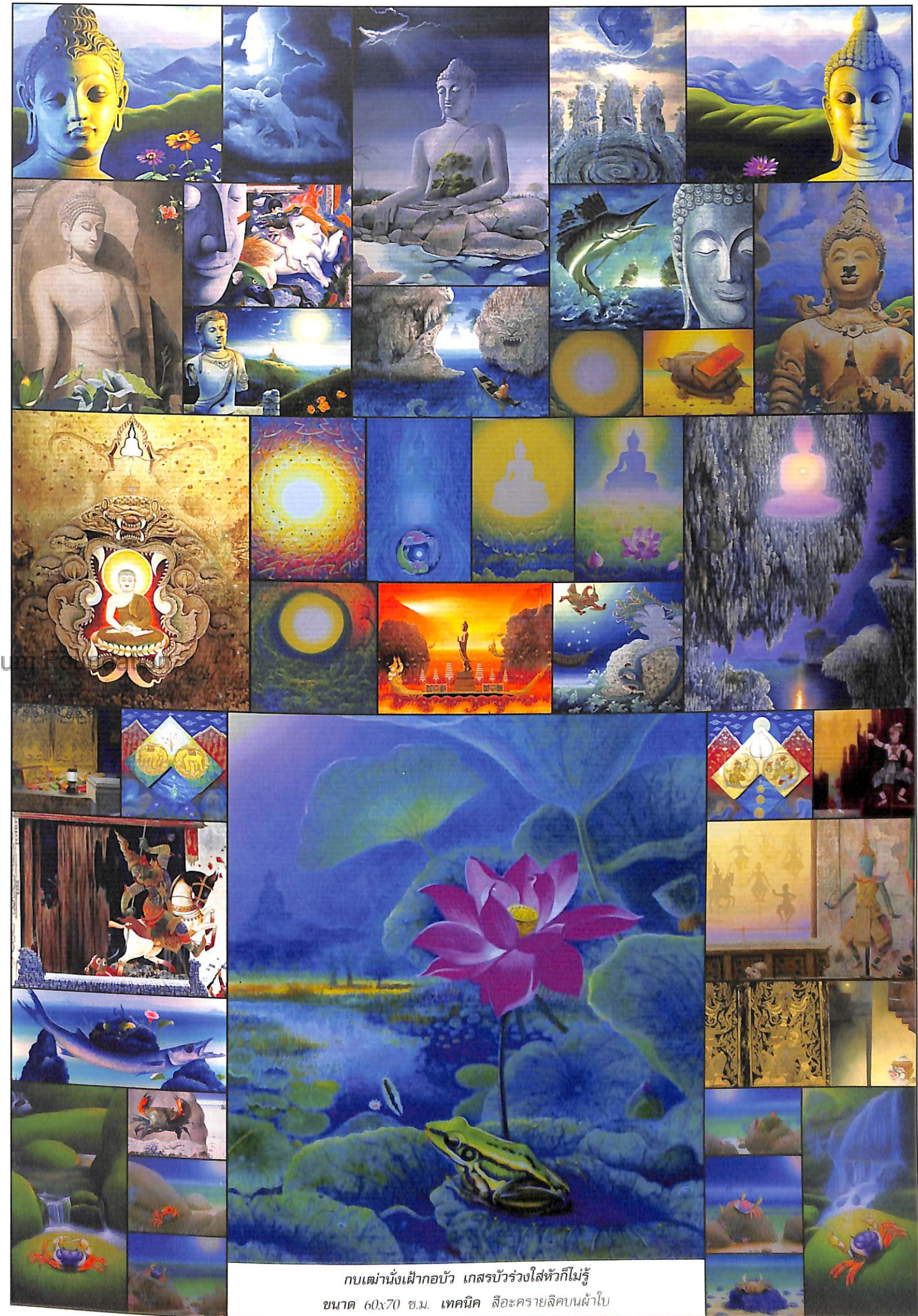
5

Rama IX Art Museum

ปฏิจจสมุปบาท ชุดข้างกิ้นน้ำสามสระ
ภาพเล็ก 4 ภาพ ขนาดภาพละ 50x50 ซม.
ภาพใหญ่ ขนาด 80x100 ซม.
เทคนิค สีอะครายลคบนผ้าใบ

ปฏิจจสมุปบาท ชุดข้างกิ้นน้ำสามสระ

น้ำสามสระถูกข้างกิ้น	หมายถึง	ผัสสะ	เป็นปัจจัยให้เกิด	เวทนา
ข้างถูกกบกิ้น	หมายถึง	เวทนา	เป็นปัจจัยให้เกิด	ตัณหา
กบถูกงูกิ้น	หมายถึง	ตัณหา	เป็นปัจจัยให้เกิด	อุปาทาน
งูถูกนกกิ้น	หมายถึง	อุปาทาน	เป็นปัจจัยให้เกิด	ภพ
นกเกาะต้นอ้อ	หมายถึง	ภพ	เป็นปัจจัยให้เกิด	ชาติ
รากอ้อถูกหนูแทะ	หมายถึง	ทุกข์	(ร่างกายที่ถูก ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย รุกรานอยู่ตลอดเวลา) แล้วที่สูตมันก็ดับไป	

กบแต่ม้างเฝ้ากอบัว เกสรบัวร่วงใส่หัวก็ไม่รู้
ขนาด 60x70 ซม. เทคนิค สีอะครายลคบนผ้าใบ

มานิษฐ์ เพ็ญทอง

เกิด : ๙ มิ.ย. ๒๕๐๕

เกาะสมุย สุราษฎร์ธานี

ที่อยู่ :

๗๐/๒๑๕ หมู่บ้านเสริมศิริ ซ.พระยาสุเรนทร์ ๓๐

แขวงบางชัน เขตคลองสามวา กรุงเทพฯ ๑๐๕๑๐

(โทร. 02 - 9191099, 086 - 7973862.)

Email : manoth_peng@hotmail.com

การศึกษา :

ปริญญาตรี คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประสบการณ์ :

บรรณาธิการ นิตยสาร ไอ-คลาส

ผลงานหนังสือ :

ลมหายใจในไพรพฤกษ์, สู่แดนพุทธภูมิ

การแสดงงาน :

แสดงงานอย่างต่อเนื่อง

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ถึงปัจจุบัน

ปัจจุบัน :

ทำงานศิลปะอย่างต่อเนื่อง

ขอขอบคุณ

พระอาจารย์สมโชค อีธรมโม
คุณแม่ชัชคันสนีย์ เสถียรสุด
ดร.ก้องเกียรติ โอภาสวงการ
คุณวิชา เจริญพัฒนานนท์
อาจารย์จิรณัท ทองชมภู
อาจารย์วัฒนา ทับเที่ยง
อาจารย์แนบ ไสตติพันธ์
คุณสุรพงษ์ เอี่ยมจุฬา
อาจารย์ปริทรรศน์ หุตางกูร
คุณสุวรรณา จิวัฒน์ไพบูรณ์
คุณโชคชัย บัณฑิต
คุณชูเกียรติ ฉาโฮสง

คุณชีวี ชีวา
คุณวิศาล สมหวัง
พ.ต.ท.บัญชา คงมั่น
คุณอภิชาติ คงมั่น
คุณประวิทย์ ชำนาญเดชากุล
คุณนิวัฒน์ เสาร์บัติรักษ์
คุณสมโชค เพ็ญฟู
คุณสิแพร เมฆาลัย
คุณสมศักดิ์ รักษ์สุวรรณ

อาจารย์สายฝน กุลนิล
ท่านจักษ์ชัย ท่านกฤษณ์
คุณสมพล คุณเล็ก
คุณจุไรรัตน์ กุลพานิชย์
คุณปิ่นนุช ปิ่นจินดา
คุณภาณุวัฒน์ จิตติวุฒิการ
นำสิทธิ์ นื่องมอด นื่องดล ทองมาก
คุณกิตติยา ปอแก้ว และกัลยาณมิตร
คุณต๋อง คุณแดง คุณปี คุณแอม

คุณกนิษฐา ประสิทธิ์ชัย
อาจารย์ไชยพันธ์ อนุการวัจน์
นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
สมาชิกศิลปินกลุ่มทักซิณวารรต
สมาชิกศิลปินกลุ่ม my art
ทีมงานเพื่อนพ้องน้องพี่ชาวไอ-คลาส
ทั้งเก่าและใหม่
คณะครูและพนักงาน
โรงเรียนพัฒนานันท์ทุกท่าน
สื่อมวลชนทุกแขนง
เจ้าหน้าที่หอศิลปวัฒนธรรม
แขกผู้มีเกียรติทุกๆ ท่าน

